

Prima instanță: Judecătoria Ungheni (jud. A. Parfeni)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Budăi, I. Muruianu, I. Dutca)

ÎNCHEIERE

29 iulie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Nicolae Craiu
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Ana Struc, reprezentată de către avocatul Constantin Cojocari,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Elena Garbuzova, succedată în drepturi de către Tamara David împotriva Anei Struc cu privire la rezoluțiunea contractului de înstrăinare a imobilului cu condiția întreținerii pe viață,

împotriva deciziei din 30 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Ana Struc și a fost menținută hotărârea din 31 mai 2018 a Judecătoriei Ungheni,

constată:

La 11 octombrie 2016 Elena Garbuzova a depus cerere de chemare în judecată împotriva Anei Struc cu privire la rezoluțiunea contractului de înstrăinare a imobilului cu condiția întreținerii pe viață.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la 16 martie 2015 Ana Struc, folosindu-se de faptul că, era în etate și grav bolnavă, a convins-o să încheie un contract de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață a apartamentului xxxx, care-i aparținea cu drept de proprietate.

A menționat că, contractul de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață a fost autentificat la biroul notarial Valentina Ciorbă din or. Ungheni și conform pct.6 din contractul enunțat, Ana Struc a fost obligată să o asigure cu îmbrăcăminte, conform sezonului, să o asigure zilnic cu produse alimentare, iar în cazul în care va fi nevoie de hrană dietică conform prescrierilor medicului, să o asigure cu astfel de hrană, să o îngrijească în caz de necesitate, să achite lunar toate plățile necesare pentru întreținerea imobilului, să întrețină zilnic imobilul și să efectueze, în caz de necesitate, reparații curente a imobilului, să-i acorde dreptul de a locui în acest apartament, cu dreptul pârâtei de a locui în apartament, cât și cu posibilitatea traiului lor separat și executarea ritualului înmormântării și achitarea plăților pentru ritualul înmormântării.

A susținut că, după încheierea contractului de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață, Ana Struc radical și-a schimbat atitudinea față de ea, prin

comportament brutal, părăsind-o și lăsând-o în voia sorții, refuzând categoric să-și onoreze obligațiunile față de ea prevăzute de contractul enunțat.

A afirmat că, aflându-se într-o situație materială foarte grea, la 26 august 2016 s-a adresat după ajutor la DASPF Ungheni pentru acordarea unui prânz gratuit, deoarece nu i-a fost acordat prânzul gratuit și nici alte ajutoare materiale, fapt confirmat prin răspunsul DASPF Ungheni din 06 septembrie 2016.

A relevat că, din pensia sa mică, personal, își achita serviciile comunale pentru telefon și gazul consumat și își procura haine, alimente și medicamente, fapt confirmat prin facturile, chitanțele și bonurile fiscale, anexate la prezenta cerere.

A invocat că, a avut nevoie urgent de o intervenție chirurgicală și pentru intervenția dată avea nevoie de aproximativ 5000 de lei, iar Ana Struc a refuzat să o ajute, declarând că, nu dispune de mijloace bănești și, astfel, a fost nevoită să agonisească banii pentru intervenția chirurgicală, însă la 14 mai 2016 a depistat că, banii au fost furati și presupune că, aceștia au fost furati de către Ana Struc, deoarece numai aceasta avea acces în apartamentul său.

A mai invocat că, pe acest caz a fost intentat un dosar penal și la data depunerii prezentei cereri se mai efectuau acțiuni de urmărire penală, fapt ce se atestă din răspunsul nr. 16152 din 29 septembrie 2016 al coordonatorului organului de urmărire penală al Inspectoratului de poliție Ungheni.

A solicitat rezoluțiunea contractului de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață a apartamentului xxxx, încheiat între ea și Ana Struc la 16 martie 2015, autentificat la biroul notarial Valentina Ciorbă din or.Ungheni și radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate al Anei Struc asupra acestui imobil.

Prin hotărârea din 31 mai 2018 a Judecătoriei Ungheni a fost rezolvit contractul de înstrăinare a imobilului cu condiția întreținerii pe viață, încheiat la 16 martie 2015, între Elena Garbuzova și Ana Struc, asupra apartamentului xxxx, autentificat la biroul notarial Valentina Ciorbă, au fost radiate înscrisurile din Registrul bunurilor imobile, a dreptului de proprietate al Anei Struc asupra apartamentului xxxx și au fost încasate de la Ana Struc în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 1203,56 de lei și în beneficiul Elenei Garbuzova cheltuielile de judecată în sumă de 1000 de lei.

La 24 septembrie 2018 Tamara David, reprezentată de către avocatul Iurie Bucliș, a depus o cerere, prin care a solicitat permiterea succesiunii în drepturile procedurale ale Elenei Garbuzova, decedată la 21 iulie 2018 și suspendarea procesului până la perfectarea notarială a drepturilor succesoriale.

Prin decizia din 07 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost respinsă cererea cu privire la succesiunea în drepturile procedurale ale părții în proces, Elena Garbuzova cu succesoarea Tamara David și suspendarea procesului până la perfectarea notarială a drepturilor succesoriale. A fost admis apelul declarat de către Ana Struc, a fost casată hotărârea primei instanțe și a fost dispusă încetarea procesului.

Prin decizia din 20 martie 2019 a Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul declarat de către Tamara David, reprezentată de către avocatul Dumitru Fortuna, a fost casată decizia instanței de apel și a fost remisă cauza spre rejudecare în instanța de apel, de un alt complet de judecători.

Prin încheierea din 19 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost respinsă cererea cu privire la succesiunea în drepturile procedurale ale părții în proces, Elena Garbuzova cu Tamara David și recunoașterea Tamarei David în calitate de succesori în drepturile procedurale ale Elenei Garbuzova pe motiv că, raportul juridic litigios nu permite succesiunea în drepturile procedurale.

Prin decizia din 04 septembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul declarat de către Tamara David, reprezentată de către avocatul Dumitru Fortuna, a fost casată încheierea instanței de apel și a fost emisă o nouă decizie sub formă de încheiere, prin care a fost admisă cererea depusă de către Tamara David, reprezentată de către avocatul Dumitru Fortuna cu privire la succesiunea în drepturile procedurale ale Elenei Garbuzova, a fost permisă succesiunea în drepturile procedurale ale Elenei Garbuzova cu succesori ei în drepturi, Tamara David, în legătură cu ieșirea Elenei Garbuzova din raportul juridic litigios și a fost înlocuită Elena Garbuzova, decedată la 21 iulie 2018, cu succesori ei în drepturi, Tamara David.

Prin decizia din 30 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de către Ana Struc și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

Instanța de apel a reținut că, Elena Garbuzova, în calitate sa de beneficiar al întreținerii, și-a onorat obligația de a transmite în proprietatea dobânditorului Ana Struc bunul imobil – apartamentul xxxx, pe când Ana Struc, în calitate de dobânditor, și-a onorat doar parțial obligația de a asigura beneficiarul întreținerii cu întreținere pe viață.

Astfel, instanța de apel a stabilit că, Ana Struc nu și-a onorat integral și în mod corespunzător obligațiile ce rezultă expres din pct. 6 al contractului nr. 3187 din 16 martie 2015, de a o asigura zilnic pe Elena Garbuzova cu produse alimentare. Or, deși din declarațiile martorilor Nina Boico și Zinovia Rastrașanu date în ședința instanței de apel rezultă că, Ana Struc o asigura pe Elena Garbuzova cu mâncare, din răspunsul Direcției asistență socială și protecție a familiei Ungheni nr. 1381 din 06 septembrie 2016 rezultă că, până în luna iunie 2016, Elena Garbuzova a beneficiat de un prânz gratuit la cantina socială (f. d. 10, vol. I). Faptul că, Elena Garbuzova a fost asigurată de persoane terțe cu hrană rezultă și din declarațiile martorilor Ludmila Dîrzu și asistentul social Eva Casian date în prima instanță (f. d. 122, 124, vol. I).

De asemenea, instanța de apel a stabilit că, Ana Struc nu și-a onorat în mod corespunzător obligația de a o asigura pe Elena Garbuzova cu îngrijirea necesară legată de starea sănătății acesteia, or, s-a stabilit că, medicamentele necesare ultimei în lunile martie 2016, august 2016 și septembrie 2016 au fost procurate de către ultima (f. d. 49, vol. I), Ana Struc executându-și doar parțial această obligație, prin însoțirea Elenei Garbuzova la medicul stomatolog în luna noiembrie 2015, unde a achitat suma de 500 de lei și la medicul oftalmolog în luna decembrie 2015 (f. d. 58, 59, vol. I).

Totodată, instanța de apel a constatat că, Ana Struc a executat parțial obligația de a achita lunar toate plățile aferente întreținerii imobilului, în perioada aprilie 2015-iunie 2016 (f. d. 60-74, 82-90, vol. I), fiind stabilit cert că, Elena Garbuzova a achitat singură o serie de facturi pentru serviciile comunale, începând cu luna martie 2016 până în luna aprilie 2018 (f. d. 13-32, 35-48, 99a-107, 127, 129-176, 190-193, vol. I).

Instanța de apel a reținut că, la 21 iulie 2018 Elena Garbuzova a decedat, iar conform certificatului nr. 18 din 03 decembrie 2018, eliberat de către Mănăstirea „Sf. M. Mc. Gheorghe”, Tamara David a înmormântat-o pe Elena Garbuzova (f.d.145, vol. II) și a suportat cheltuielile pentru ritualul înmormântării conform contractului din 22 iulie 2018, încheiat între aceasta și ÎI „Roșca Igor”, care prevede că, Tamara David a achitat costul banchetului pentru 50 persoane, pentru ziua de 23 iulie 2018, în sumă de 6270 de lei, pentru mâncare, băutură și deservire. La fel, Tamara David a achitat costul obiectelor rituale (sicriu, cruce), în acest sens fiind eliberate bonuri fiscale (f. d. 146-149, vol. II).

Astfel, instanța de apel a conchis că, Ana Struc nu și-a executat obligația de executare a ritualurilor înmormântării și de achitare a plăților pentru ritualul înmormântării, stabilit în pct. 6 al contractului, ce formează obiectul litigiului, or, în sensul dat nu a fost prezentată nici o probă concludentă și pertinentă.

În același context, instanța de apel a apreciat critic argumentul apelantei precum că, aceasta a suportat cheltuielile pentru ritualul înmormântării, bazat pe adeverința nr. 579 din 25 iulie 2018, eliberată de secretarul Consiliului municipal Ungheni, conform căreia cheltuielile de înmormântare a Elenei Garbuzova au fost suportate de către Ana Struc (f. d. 158, vol. II). Or, conform adeverinței enunțate, temeiul eliberării acesteia a servit buletinul de identitate seria A 36132645 și contractul de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață nr. 3187 din 16 martie 2015, în acest sens nefiind prezentate înscrieri, care să confirme efectuarea anumitor plăți de către Ana Struc în vederea executării ritualului înmormântării. Mai mult, din înscrierile anexate de către Tamara David (f. d. 145, 146-149, vol.II) rezultă că, anume aceasta a suportat cheltuielile pentru ritualul înmormântării Elenei Garbuzova.

Prin urmare, instanța de apel a relevat că, Elena Garbuzova, succedată în drepturi de către Tamara David, este îndreptățită să ceară rezoluțiunea contractului nr. 3187 din 16 martie 2015, întrucât s-a constatat nerespectarea obligațiilor contractuale de către dobânditorul Ana Struc.

La 25 martie 2020 Ana Struc, reprezentată de către avocatul Constantin Cojocari, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel este neîntemeiată și ilegală, deoarece concluziile instanței de apel, expuse în decizie, sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei, a fost interpretată eronat legea și nu au fost apreciate obiectiv probele administrate.

A menționat că, instanța de apel a interpretat eronat prevederile art. 844 alin.(1) din Codul civil, or, doar beneficiarul întreținerii este în drept să ceară rezoluțiunea contractului în cazul nerespectării obligațiilor contractuale de către dobânditor și creanța de întreținere nu poate fi transmisă unei alte persoane și nici urmărită de creditori.

A susținut că, instanța de apel nu a motivat din care considerente a admis argumentele invocate de către Elena Garbuzova și a respins probele prezentate de către recurentă, care confirmă că, aceasta și-a executat obligațiile de întreținere.

A afirmat că, nu este clar din care considerente au fost apreciate critic declarațiile martorilor Nina Boico și Zinovia Rastrașanu.

A relevat că, însuși Elena Garbuzova, fiind audiată în ședința de judecată a primei instanțe, a confirmat că, Ana Struc îi aducea mâncare și îi procura medicamente, doar a invocat că, mîncarea era de la cantină, iar medicamentele nu erau bune (f. d. 111, vol. I).

A notat că, la data decesului Elenei Garbuzova, contractul de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață nu era rezoluționat prin hotărâre judecătorească definitivă, respectiv, imobilul nu a fost restituit în proprietatea defunctei la data decesului acesteia, prin urmare, acesta nu a făcut parte și nici nu poate face parte din patrimoniul succesoral al defunctei, astfel încât testamentul întocmit de către Elena Garbuzova pe numele Tamarei David nu se extinde asupra imobilului în litigiu. Or, în speță, se confruntă două drepturi fundamentale, instituite de art. 46 din Constituția RM și art. 315 alin. (1)-(3), 316 alin. (1) și (2), 320 alin. (2) și 321 alin. (2) din Codul civil și, anume, dobândirea de către recurentă a tuturor elementelor aferente dreptului de proprietate – posesia, folosința și dispoziția asupra imobilului înstrăinat în baza contractului contestat, ca urmare a decesului beneficiarului întreținerii și iminența includerii aceluiași imobil în patrimoniul succesoral al beneficiarului întreținerii în cazul rezoluțiunii cu efect retroactiv a contractului.

A considerat că, Tamara David nu poate deveni succesor al beneficiarului întreținerii în baza contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață, deoarece prevederile art. 839 alin. (1) și (3) din Codul civil reglementează că, în baza contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață, o parte (beneficiarul întreținerii) se obligă să dea celeilalte părți (dobânditor) în proprietate un bun imobil sau mobil, iar dobânditorul se obligă să asigure beneficiarului întreținere în natură – locuință, hrană, îngrijire și ajutorul necesar pe timpul cît va trăi, precum și înmormântare.

A invocat că, inadmisibilitatea transmiterii prin succesiune a dreptului de rezoluțiune a contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață rezidă și din prevederile art. 1432 alin. (1)-(3), 1444 alin. (1)-(3), 1445 și 1446 din Codul civil.

Prin referința depusă la 09 septembrie 2020 Tamara David, reprezentată de către avocatul Dumitru Fortuna, a solicitat respingerea recursului și menținerea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că, Curtea de Apel Chișinău a expediat decizia contestată în adresa părților la 17 februarie 2020 (f. d. 197, vol. II).

Astfel, recursul, declarat la 25 martie 2020, este în termen.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Ana Struc, reprezentată de către avocatul Constantin Cojocari, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat asupra deciziilor instanței de apel are caracter nedevolutiv și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posedă puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de către Ana Struc, reprezentată de către avocatul Constantin Cojocari, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Ana Struc, reprezentată de către avocatul Constantin Cojocari, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de către Ana Struc, reprezentată de către avocatul Constantin Cojocari, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Nicolae Craiu

Mariana Pitic